অসম আভ্যন্তৰীণ জলপথ পৰিবহন প্ৰকল্প

কাৰ্যনিৰ্বাহী সাৰাংশ

সামাজিক ব্যৱস্থাপনা গাঁথনি

সামাজিক ব্যৱস্থাপনাৰ গাঁথনিৰ কাৰ্যনিৰ্বাহী সাৰাংশ

১. প্ৰকল্পৰ প্ৰসংগ

প্ৰকল্প উন্নয়নৰ উদ্দেশ্য হৈছে

(ক) অসমত যাত্ৰীবাহী ফেৰীৰ আন্তঃগাঁথনি আৰু সেৱা উন্নত কৰা, আৰু

(খ) প্ৰতিষ্ঠানমূলক বহন-ক্ষমতা আৰু গাঁথনি উন্নত কৰা। প্ৰকল্পটোৰ তিনিটা প্ৰধান উপাদান আৰু আঠটা উপ - উপাদান যৌথভাৱে এই খণ্ডটোৰ নিয়ামক , পৰিচালন আৰু গাঁথনিৰ প্ৰত্যাহ্বানৰ মোকাবেলা কৰিবৰ কাৰণে আছে। তিনিটা প্ৰধান উপাদান হৈছে:

১) প্ৰতিষ্ঠানমূলক, নিয়ামক আৰু সুৰক্ষাৰ দিশটো মজবুত কৰা যাৰ আনুমানিক খৰচ USD ২০ মিলিয়ন। এই উপাদানৰ ভিতৰত থাকিব:

ক) কাৰিকৰী সহায়তা: খণ্ডৰ পৰিকল্পনা, নতুন নিয়ামক প্ৰাধিকৰণৰ প্ৰনয়ন, অসমৰ শ্বিপিং কোম্পানী আৰু অসমৰ প'ৰ্ট কোম্পানীৰ ব্যৱসায়িক পৰিকল্পনা তথা আধুনিকীকৰণ কৰা অসমৰ আভ্যন্তৰীণ জল পৰিবহন ক্ষেত্ৰখনত নতুন ভূমিকা পালন কৰিবলৈ কৰ্মচাৰীসকলক প্ৰশিক্ষণ প্ৰদান;

খ) সুৰক্ষা ব্যৱস্থাপনা: নদীত নৌকাচালনৰ সহায়, কিছুমান পথৰে নৈশ-নৌকাচালন কৰিব পৰা প্ৰযুক্তি আৰু জৰুৰীকালীন সঁহাৰি প্ৰণালী (নীতি, প্ৰক্ৰিয়া, জলযান আৰু উপকৰণ)।

২) ফ্লীট সুৰক্ষা উন্নীতকৰণ আৰু আধুনিকীকৰণ (আনুমানিক খৰচ USD ২৫ মিলিয়ন)- ইয়াৰ ভিতৰত থাকিব:

ক) নতুন নিয়ামক ব্যৱস্থাৰ উদ্যোগ পৰিৱৰ্তনৰ কাৰণে সহায় কৰিবলৈ অসম চৰকাৰৰ (GoA) উদগনিমূলক আঁচনি (জীৱনদিঙা), ইয়াক অসুৰক্ষিত বা অপ্ৰচলিত ব্যক্তিগত জলযানৰ স্ক্ৰেপিং আৰু প্ৰতিস্থাপনত সহায় কৰিবলৈ আৰু সেয়া নতুন জলযান বা আধুনিক সামুদ্ৰিক ইঞ্জিন আৰু সুৰক্ষা সম্পৰ্কীয় সঁজুলিৰ লগতে বিদ্যমান কিন্তু গ্ৰহণযোগ্য জলযানৰ সৈতে সলনি কৰিবলৈ ডিজাইন কৰা হৈছে;

খ) অসম শ্বিপিং কোম্পানীৰ বাবে নতুন জলযান ক্ৰয় কৰা।

৩) টাৰ্মিনেল গাঁথনিৰ ক্ষেত্ৰত উন্নতিসাধন (আনুমানিক খৰচ USD ১০৫ মিলিয়ন)। বিত্তীয় খৰচৰ যোগান ধৰিব:

ক) গুৱাহাটী আৰু মাজুলীৰ ফেৰী চলাচল পথৰ বাবে অগ্ৰাধিকাৰপ্ৰাপ্ত টাৰ্মিনেলৰ সুবিধা আগবঢ়োৱা; আৰু

খ) আন গুৰুত্বপূৰ্ণ গ্ৰাম্যাঞ্চলৰ আভ্যন্তৰীণ জলপথ নিৰ্বাচন কৰি তাত টাৰ্মিনেলৰ সুবিধা আগবঢ়োৱা

এই প্ৰতিবেদনত সকলো প্ৰকল্পত বিনিয়োগৰ বাবে সামাজিক ব্যৱস্থাপনাৰ গাঁথনি (SMF), পুনৰ্বসতি নীতিৰ গাঁথনি (RPF), খিলঞ্জীয়া লোকৰ উন্নয়নৰ গাঁথনি (IPDF) আৰু লিংগভিত্তিক উন্নয়নৰ কৌশল অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছে। বিশেষভাৱে সক্ষম, মহিলা, শিশু, বয়স্ক আৰু দুৰ্ব্বল লোকৰ (উপাদান ৩) বাবে জল পৰিবহন সেৱাৰ ব্যৱহাৰ, টাৰ্মিনেল নিৰ্মাণ আৰু

অন্যান্য সা-সুবিধাৰ দৰে টাৰ্মিনেল আৰু আনুষ্ঠানিক পৰিকাঠামোৰ নিৰ্মাণৰ বাবে আৰ . পি. এফ. (RPF) প্ৰস্তুত কৰা হৈছে।

প্ৰকল্পটোৰ উপাদান ৩(ক)ৰ অধীনত ৩টা অগ্ৰাধিকাৰপ্ৰাপ্ত টাৰ্মিনেল চিহ্নিত কৰা হৈছে। ৩টা অগ্ৰাধিকাৰপ্ৰাপ্ত টাৰ্মিনেলৰ স্থানৰ বাবে স্থান চিনাক্তকৰণ আৰু পৰিকল্পনা সম্পূৰ্ণ কৰা হৈছে, সেইকেইটা হৈছে গুৱাহাটী গেটৱে ঘাট, উত্তৰ গুৱাহাটী আৰু অফলামুখ প্ৰকল্পটো আৰম্ভ কৰাৰ ১৮ মাহৰ ভিতৰত ইয়াৰ উন্নয়ন কৰা হ'ব। সংহত RAP/IPDP প্ৰথম পৰ্যায়ত চিহ্নিত কৰা ৩টা স্থানৰ বাবে প্ৰস্তুত কৰা হৈছে।

১.১ প্ৰভাৱিত প্ৰকল্পৰ স্থান

প্ৰভাৱিত প্ৰকল্পৰ স্থানৰ ভিতৰত প্ৰত্যক্ষ প্ৰভাৱৰ স্থান (প্ৰকল্পৰ কায়িক পদচিহ্ন) আৰু পৰোক্ষ প্ৰভাৱৰ স্থান (প্ৰতিটো অৱতৰণ ঘাটৰ পৰা ১০ কিঃ মিঃ ব্যাসাৰ্দ্ধ) দুয়োটা স্থানেই আছে।

প্ৰতিটো অৱতৰণ কেন্দ্ৰ/ঘাটৰ পৰা ১০ কিঃ মিঃ ব্যাসাৰ্দ্ধৰ ভিতৰৰ গাঁওসমূহৰ অৰ্থ-সামাজিক কাৰ্যকলাপ (বিশেষভাৱে ব্ৰহ্মপুত্ৰ নদীৰ উত্তৰ পাৰত বাস কৰা গাঁওৰ বাসিন্দাসকল) আভ্যন্তৰীণ জল পৰিবহন ব্যৱস্থাৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল। সেয়েহে, নিৰ্বাচিত ঘাট সমূহৰ ১০ কিঃ মিঃ ব্যাসাৰ্দ্ধৰ অন্তৰ্ভূক্ত অঞ্চলৰ বাসিন্দাৰ ক্ষেত্ৰভিত্তিক আৰ্থ-সামাজিক অধ্যয়নে পৰোক্ষ বা ক্ৰমবৰ্ধিত বিপদাশংকাৰ বিষয়ে এক আভাষ দিয়াত সহায়ক হয়।
অৱতৰণ কেন্দ্ৰ/ঘাটৰ ৫০ মিটাৰৰ ভিতৰত পৰা সাধাৰণ লোকে আভ্যন্তৰীণ জল পৰিবহন ব্যৱস্থা'ৰ সেৱা ব্যৱহাৰ কৰে, আৰু যিসকলক এই প্ৰকল্পৰ দ্বাৰা প্ৰত্যক্ষভাৱে প্ৰভাৱিত (জীৱিকা, গঠন/ভূমি আৰু অন্য সম্পত্তিৰ ক্ষতি) হোৱা বুলি চিহ্নিত কৰা হৈছিল। এই স্থানত প্ৰকল্পৰ কায়িক পদচিহ্ন যেনেঃ ঘাট আৰু ঘাটলৈ অহা-যোৱা কৰা পথ, কাম চলি থকা স্থান আৰু কাম চলি থকাৰ সময়ত প্ৰভাৱিত হ'ব পৰা স্থান সমূহ। অৰ্থ-সামাজিক আধাৰৰেখাৰ ওপৰত তথ্য সৃষ্টি কৰিবলৈ এই স্থানৰ 'Non-Title Holder'ৰ ১০০% জৰীপ সম্পূৰ্ণ কৰা হৈছিল।

১.২ অসমৰ অৰ্থ সামাজিক প্ৰ'ফাইল

জনসংখ্যাৰ দিশৰ পৰা সমগ্ৰ ভাৰতবৰ্ষৰ মুঠ ১২১ কৌটিৰ (২০১১ চনৰ লোকপিয়ল) তুলনাৰ অসমৰ জনসংখ্যা ৩কৌটি দহ লাখ। অসমত জনসংখ্যাৰ ঘনত্ব হৈছে ৩৯৭, যিটো ৰাষ্ট্ৰীয় জনসংখ্যাৰ ঘনত্ব (৩৮২ জন প্ৰতি বৰ্গ কিলোমিটাৰ)তকৈ বেছি।
অসমৰ জনসংখ্যা প্ৰায় ৩১,১৬৯,২৭২, ইয়াৰ ভিতৰত পুৰুষৰ সংখ্যা ১৫,৯৫৪,৯২৭ আৰু মহিলাৰ সংখ্যা ১৫,২১৪,৩৪৫। লিংগৰ অনুপাত হৈছে ৯৫৪ যিটো ৰাষ্ট্ৰীয় গড় অনুপাত ৯৪০তকৈ উন্নত আৰু ৬ বছৰ বয়সৰ তলৰ অনুপাত ৯৫৭, যিটো ৰাষ্ট্ৰীয় গড় অনুপাত ৯১৪ তকৈ অলপ উন্নত। অসমত সাক্ষৰতাৰ হাৰ হৈছে ৭৩ .১৮ শতাংশ (পুৰুষ ৭৮.৮১, মহিলা ৬৭.২৭) যিটো ভাৰতৰ গড় হাৰ ৭৪ .০৪ শতাংশ (পুৰুষ ৮২.১৪, মহিলা ৬৫.৪৬) তকৈ কম। ৰাজ্যৰ জনসংখ্যাৰ প্ৰায় ৮৬ শতাংশ গ্ৰামাঞ্চলত বাস কৰে , (৮৫.৯২ %) ৰাষ্ট্ৰীয় গড় অনুপাত (৬৮.৮৪%) তকৈ যথেষ্ট বেছি , তাৰ তুলনাত নগৰীয়া অঞ্চলৰ জনসংখ্যা কেৱল ১৪ .০৮ %, যিটো ৰাষ্ট্ৰীয় গড় অনুপাত ৩১ .১৬ %তকৈ যথেষ্ট কম। জনসংখ্যাৰ উচ্চ

বিকাশ হাৰ, আংশিকভাৱে ক্ৰছ ব র্ডাৰ প্ৰব্ৰজনকাৰীৰ প্ৰচুৰ প্ৰব্ৰজনৰ কাৰণে ৰাজ্যৰ পৰিকল্পিত বিকাশৰ বাবে অন্য এক' প্ৰত্যাহ্বানৰ সৃষ্টি কৰিছে।

১.৩ সামাজিক নিৰাপত্তাৰ প্ৰভাৱ আৰু বিপদাশংকাৰ সাৰাংশ

এই বিভাগটোৱে প্ৰকল্পৰ সম্ভাব্য সামাজিক প্ৰভাৱ সম্পৰ্কে সবিশেষ জনায় , যিখিনি , উত্তৰ গুৱাহাটী আৰু অফলামুখ নামৰ আগতীয়াকৈ চিনাক্ত কৰা উপ-প্ৰকল্পৰ SIAৰ সময়ত চিহ্নিত কৰা হৈছিল।

উপ-প্ৰকল্পৰ নাম/ প্ৰকাৰ	আৱশ্যক হোৱা ভূমিৰ পৰিমাণ (একৰত)	ভূমিৰ প্ৰকাৰ (ব্যক্তিগত, চৰকাৰী, সম্প্ৰদায়)			স্থানচ্যুত কৰা PAFৰ সংখ্যা (হেৰুওৱাৰ গঠন)	PAFৰ মুঠ সংখ্যা	'Non-Tile Holder'ৰ মুঠ সংখ্যা
		ব্যক্তিগত	চৰকাৰী	সম্প্ৰদায়			
গুৱাহাটী গেটৱে	০.১৯৮ একৰ	একো নাই	আছে	একো নাই	একো নাই	একো নাই	একো নাই
উত্তৰ গুৱাহাটী	০.৩৭ একৰ	একো নাই	আছে	একো নাই	একো নাই	৪	৪
অফলামুখ	১.২৪ একৰ	একো নাই	আছে	একো নাই	একো নাই	৯	৯

গাঁথনিৰ লোকচান: টাৰ্মিনেল নিৰ্মাণৰ কাৰণে প্ৰস্তাৱিত ভূমি অধিগ্ৰহণকাৰী ব্যক্তি, বেচৰকাৰী বা চৰকাৰী সম্পত্তি প্ৰভাৱিত হওক বা নহওক সেয়া প্ৰকল্প নিৰ্মাণ কামৰ কাৰণে হস্তান্তৰ কৰা হ ব। আৱাসিক'/ বাণিজ্যিক/ উদ্যোগিক গাঁথনি (টিনাণ্টছ), আৱাসিক/বাণিজ্যিক/ৰেচিডেন্সিয়েল কাম কমাৰচিয়েল (স্কুৱাটাৰ), এনক্ৰ চাৰ আৰু'CPRৰ মুঠ PAFৰ সংখ্যা হৈছে:

'Non-Title-Holder'ৰ শ্ৰেণী	প্ৰভাৱৰ প্ৰকাৰ	প্ৰভাৱিতৰ সংখ্যা
ভাড়াটিয়া-আৱাসিক/ বাণিজ্যিক/উদ্যোগিক গাঁথনি	গাঁথনিৰ লোকচান	নাই
অনধিবাসী-আৱাসিক/বাণিজ্যিক/ ৰেচিডেন্সিয়েল কাম-কমাৰচিয়েল	গাঁথনিৰ লোকচান	১৩
অধিগ্ৰহণ কৰোঁতা	গাঁথনি/ সম্পত্তিৰ লোকচান	নাই
CPR	গাঁথনিৰ লোকচান	নাই

জীবিকাৰ ক্ষতি বা জীবিকাৰ উৎস : সাধাৰণ লোকে তেওঁলোকৰ জীবিকা হ্ৰস্ব -কালীন সময়ৰ বাবেহেৰুৱাব পাৰে অথবা নিৰ্মাণ কাৰ্যৰ সময়ত তেওঁলোকৰ জীবিকাৰ উৎস প্ৰভাৱিত হ ব পাৰে।'একেদৰে, এলেকাটোৰ একাধিক লোকে ব্যৱহাৰ কৰা বা অপাৰেট কৰা ফেৰীবোৰো নিৰ্মাণ কাৰ্যৰ সময়ত সাময়িকভাৱে প্ৰভাৱিত হব।'

'Non-Title-Holder'ৰ শ্ৰেণী	প্ৰভাৱৰ প্ৰকাৰ	প্ৰভাৱিতৰ সংখ্যা
দোকানৰ কৰ্মচাৰী, কৃষি শ্ৰমিক, খেতি-মাটি আধি কৰোঁতা	জীবিকাৰ ক্ষতি	১৪
ভাঙোন	অস্থায়ী প্ৰভাৱ	২০

শ্ৰমজনিত বিপদাশংকা মূল্যায়ন : অসমৰ অনন্য ভৌগোলিক অৱস্থানে ইয়াক প্ৰব্ৰজনৰ হটস্পট কৰি তুলিছে। অস্থায়ী ভিতৰুৱা প্ৰব্ৰজন (শ্ৰম প্ৰবাহ) দক্ষতাসম্পন্ন কৰ্মীক আৱশ্যক হোৱা সীমিত (small-scale) নিৰ্মাণৰ বাবে প্ৰকল্পৰ স্থানত ৰিপ ৰ্ট কৰা হৈছে। সম্প্ৰদায়ৰ বিভিন্'ন লোকৰ সৈতে কথা -বাৰ্তা পাৰি গম পোৱা গৈছে যে অস্থায়ী প্ৰব্ৰাসী শ্ৰমিকসকলে কম হাজিৰাত কাম কৰে যি ৰোজগাৰৰ সুবিধা আৰু মজুৰি বণ্টনক প্ৰভাৱিত কৰিব পাৰে। বিগত কেইটামান মাহত, অসমৰ বাসিন্দাসকলৰ বাবে নাগৰিকৰ বাধ্যতামূলক পঞ্জীয়নত (NRC) ৰাজ্যখনত প্ৰায় ৪০ লাখ অবৈধ প্ৰব্ৰজনকাৰী চিনাক্ত কৰা হৈছে। ইয়াৰ উপৰিও , নাগৰিকত্ব সংশোধনী বিল , ২০১৯ৰ ৰাজহুৱা বিৰোধে প্ৰব্ৰজনকাৰীসকলক নাগৰিকত্বৰ অনুমোদন জনোৱাৰ ফলত ধৰ্মীয় , সাংস্কৃতিক আৰু নৈতিক বিভাজনৰ ক্ষেত্ৰত আহিবলগা কৰ্মপ্ৰবাহ আৰু হোষ্ট কমিউনিটীৰ মাজত বিৰোধ বৃদ্ধি কৰাৰ লগতে সামাজিক একতা ব্যাহত কৰিব পাৰে।

লিংগভিত্তিক হিংসা (GBV): যাত্ৰীসকলৰ সুৰক্ষা আৰু নিৰাপত্তা বিশেষভাৱে দুৰ্বল শ্ৰেণী যেনেঃ মহিলা , শিশু, বয়স্ক আৰু ভিন ভিন কাৰণত অক্ষম লোক যিসকল ঘাট বা টাৰ্মিনেলত থকাটো জটিল হয়। লিংগ সমাবেশী IWT আৰু SIAৰ অধ্যয়নৰ এটা অধ্যয়নত পোৱা গৈছে যে অধিকাংশ টাৰ্মিনেল আৰু ঘাটত মহিলা ব্যৱহাৰকাৰী আৰু অন্য প্ৰব্ৰজনকাৰী গোষ্ঠীৰ আৱশ্যকতা পূৰণ কৰিবলৈ (শৌচাগাৰ, আসন, প্ৰৱেশক্ষম ৰেম্প ইত্যাদি) বহুত কম সুবিধা থাকে অথবা কোনো সুবিধাই নাথাকে।

২.১ প্ৰাসংগিক নীতি আৰু সামাজিক আইন

পৰিকল্পনাৰ অধীনত সামাজিক সুৰক্ষাৰ আধাৰত প্ৰাসংগিক ভাৰত চৰকাৰ (GoI) আৰু অসম চৰকাৰ (GoA)ৰ নীতি আৰু প্ৰবিধান আৰু বিশ্ব বেংকৰ নীতি তলত তালিকাভুক্ত কৰা হৈছে:

সামাজিক সুৰক্ষাৰ ওপৰত বিশ্ব বেংকৰ নীতি	**GoI আৰু GoA** নিয়ম আৰু প্ৰবিধান
OP/BP ৪.১২: অনৈচ্ছিক পুনৰ্বাসন OP/BP ৪.১০: খিলঞ্জীয়া মানুহ OP/BP ৪.১১ :ভৌতিক সাংস্কৃতিক সম্পদ শ্ৰম প্ৰবাহৰ প্ৰতিকূল প্ৰভাৱৰ ওপৰত ESSEৰ টোকা	RFCTLAR&R আইন, ২০১৩। উচিত ক্ষতিপূৰণৰ অধিকাৰ আৰু স্বচ্ছ ভূমি অধিগ্ৰহণ আৰু পুনৰ্বাসন আৰু পুনঃস্থাপন (RFCTLAR&R) নীতি ২০১৫, অসম

৩.১ Project Implemntation Unit (PIU)ত সামাজিক ব্যৱস্থাপনাৰ বাবে কাৰ্যকৰীকৰণৰ ব্যৱস্থা

প্ৰকল্প কাৰ্যকৰীকৰণৰ পৰিকল্পনা AIWTDSৰ ভিতৰত প্ৰতিষ্ঠিত প্ৰকল্প কাৰ্যকৰী গোটে ইউনিটে (PIU) কৰিব। ৰাজ্যৰ প্ৰকল্প নিৰ্দেশক (PD) PIUৰ প্ৰধান বিষয়া হ ব আৰু'PMUৰ কাৰ্যসমূহ ৰূপায়ন কৰাত তেওঁক সহায় কৰিব উপ - নিৰ্দেশকে। সামাজিক উন্নয়নৰ বিশেষজ্ঞ PMU সামাজিক সুৰক্ষাৰ উপকৰণ - SMF/RPF/IPDF আৰু উপ-প্ৰকল্প SMP/RAP কাম IPDPৰ কাৰ্যকৰীকৰণৰ সামগ্ৰিক সমন্বয় আৰু নিৰীক্ষণৰ কাৰণে দায়বদ্ধ হ ব।'PMU, SMP/RAP কাম IPDPৰ কাৰ্যকৰীকৰণৰ সৈতে সংশ্লিষ্ট ক্ষেত্ৰৰ কাৰ্যকলাপৰ সমন্বয় সাধন কৰিবলৈ বিভাগীয় কাৰ্যালয়ে (E.&S চেল) সামাজিক বিশেষজ্ঞৰ কাম-কাজ নিৰীক্ষণ কৰিব, আৰু বিশেষ উদ্দেশ্যৰ বাবে নিয়োজিত এনজিঅই সহায় কৰিব।'

অৰ্গানোগ্ৰাম (Organogram)

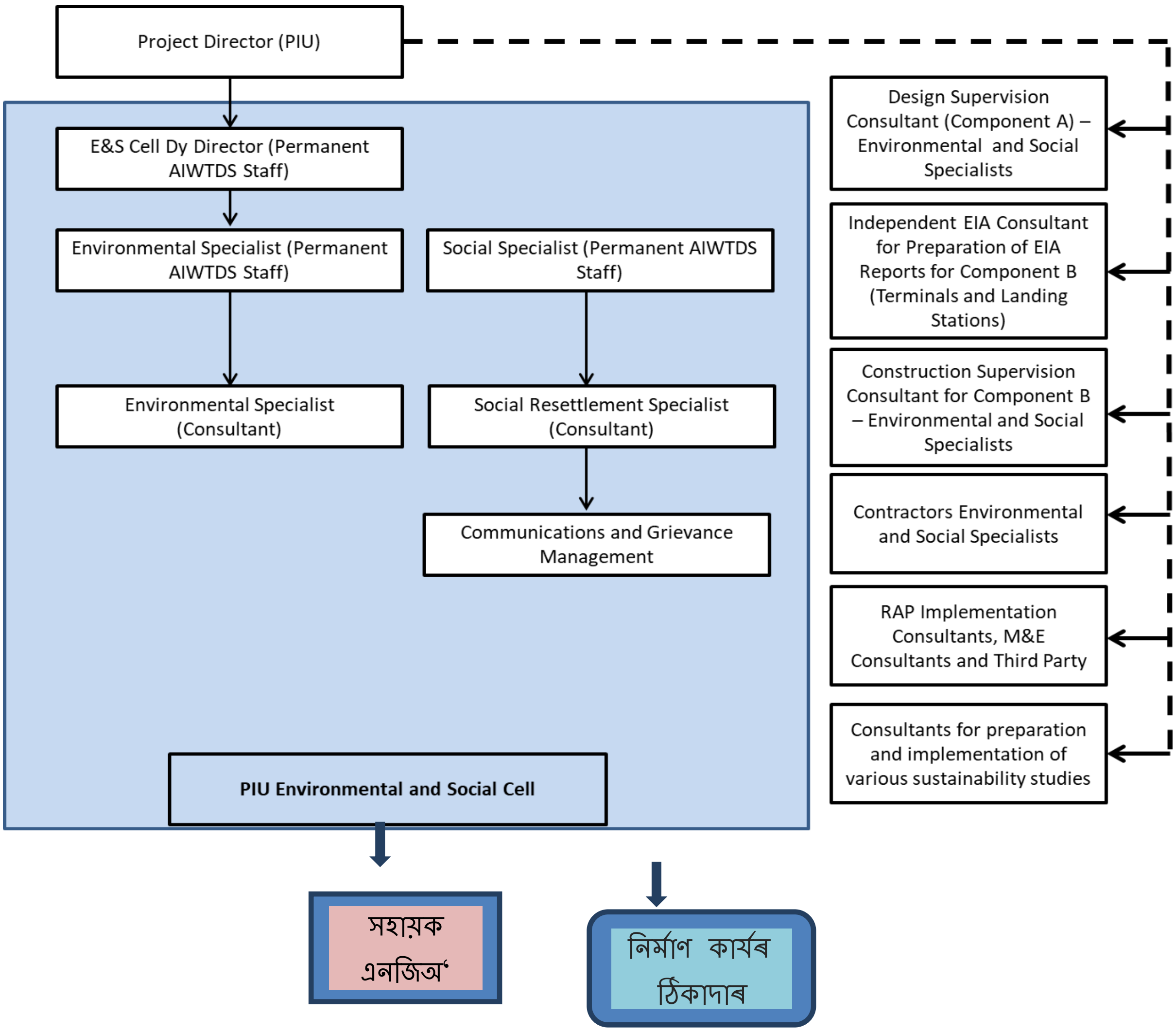

৪.১ ক্ষমতা নিৰ্মাণ কৌশল

প্ৰকল্পৰ সফল ৰূপায়নৰ বাবে ক্ষমতা বিকাশ আৰু প্ৰশিক্ষণ গুৰুত্বপূৰ্ণ। সকলো ক্ষমতা নিৰ্মাণ আৰু প্ৰশিক্ষণৰ উদ্যোগৰ উন্নয়ন কাৰ্যৰ পৰা সামাজিক আৰু আৰ্থিক লাভালাভক সুৰক্ষিত কৰাৰ আৱশ্যকতা আছে , IWT ব্যৱহাৰকাৰীসকলৰ কাৰণে সেৱাৰ গুণাগুণ বৃদ্ধি কৰা , আৰু শেষ পৰ্যন্ত ভাল কাম আৰু স্থায়ী চাকৰিৰ সংখ্যা বৃদ্ধি কৰা। IWTৰ কৰ্মচাৰী আৰু জাহাজ চালকৰ দলৰ ক্ষমতা বৃদ্ধি কৰিবৰ কাৰণে ISBP-এ ক্ষমতা বিকাশৰ কাৰণে প্ৰশিক্ষণৰ কাৰণে এটা দৃষ্টিকোণ আৰু IWT খণ্ডৰ কাৰণে তিনি বছৰীয়া প্ৰশিক্ষণ আঁচনি নিৰ্ধাৰণ কৰে। চিনাক্ত কৰা দৃষ্টিকোণৰ অনুৰূপ , AIWTDSএ কৰিব লগা কাৰ্যসমূহ: সামাজিক ব্যৱস্থাপনাৰ কিছু উদ্যোগক অন্তৰ্ভুক্ত কৰিবৰ কাৰণে ক্ৰু ট্ৰেইনিং চেণ্টাৰৰ (CTC) দ্বাৰা পাঠ্যক্ৰম আপগ্ৰেড কৰা : যেনে ধৰক RTIক অন্তৰ্ভুক্ত কৰি GRM, HR নীতিক অন্তৰ্ভুক্ত কৰি শ্ৰম মান পালন, মহিলা ব্যৱহাৰকাৰীৰ সুৰক্ষা আৰু নিৰাপত্তা (লিংগ সংবেদনশীলতাক অন্তৰ্ভুক্ত কৰি), দুৰ্যোগ ব্যৱস্থাপনা আৰু বিশেষভাৱে সক্ষম লোক, বয়োজ্যেষ্ঠ নাগৰিক, মহিলা আৰু শিশুৰ বাবে যাত্ৰী সেৱা। ভূমি অধিগ্ৰহণ আৰু R&R প্ৰক্ৰিয়াৰ বাবে প্ৰশিক্ষণ কেলেণ্ডাৰ আৰু মডিউল বিকাশ, AIWTDS কৰ্মচাৰী, সহায়ক এনজিঅআৰু এই কাম '-কাজবোৰৰ সৈতে জড়িত অন্য কৰ্মকৰ্তাসকলৰ বাবে অভিযোগ সমাধান আৰু জীৱিকা পুনৰুদ্ধাৰ কৰা।

৫.১ নাগৰিক নিয়োগ : নাগৰিক নিয়োগ আঁচনিৰ উদ্দেশ্য হৈছে সম্প্ৰদায় , বিশেষকৈ IWTৰ ব্যৱহাৰকাৰীক পৰামৰ্শমূলক পদক্ষেপ / পৰামৰ্শৰ জৰিয়তে পৰিচালনা কৰা। সেয়েহে , নাগৰিক নিয়োগ প্ৰক্ৰিয়াৰ সুযোগ আৰু উদ্দেশ্য বুজাতো গুৰুত্বপূৰ্ণ। ই সহায় কৰে:

- পৰিকল্পনাৰ স্তৰত সম্প্ৰদায়ৰ প্ৰয়োজনীয়তা চিনাক্ত কৰা বা অগ্ৰাধিকাৰ দিয়া যাক প্ৰকল্প ডিজাইনৰ কাৰণে সংহত কৰিব পাৰি।
- প্ৰধান ষ্টেকহ'ল্ডাৰৰ স্বাৰ্থ, অনুপ্ৰেৰণা আৰু উদ্দেশ্যসমূহ বুজি নিয়োজন প্ৰক্ৰিয়াৰ নক্সা সূচিত কৰক।
- সম্প্ৰদায়ৰ সিদ্ধান্ত-গ্ৰহণ বা সেৱা সৰবৰাহৰ প্ৰয়োজনীয়তা সম্পৰ্কে সূচিত কৰক
- প্ৰকল্পৰ উপাদান কাৰ্যকৰীকৰণৰ নতুন বা সহযোগী উপায় বিকাশ কৰক
- প্ৰকল্পৰ অগ্ৰগতি পৰ্যালোচনা, **প্ৰতিক্ৰিয়া ব্যৱস্থাৰ** মাধ্যমেৰে।

প্ৰকল্পৰ প্ৰস্তুতিৰ সময়ত, উল্লেখযোগ্য সকলো ষ্টেকহল্ডাৰ গ্ৰুপৰ সৈতে আলোচ'না কৰা হয়। প্ৰধান ষ্টেকহল্ডাৰক সূচীবদ্ধ' ল্ডাৰৰ মেমিং সম্পূৰ্ণ কৰা হৈছে আৰু'কৰিবলৈ ষ্টেকহতেওঁলোকক প্ৰকল্পৰ সবিশেষ ব্যাখ্যা কৰা হৈছে আৰু প্ৰকল্প প্ৰস্তুত কৰাৰ বাবে কৰা আলোচনাত তেওঁলোকে দিয়া মূল্যৱান পৰামৰ্শবোৰ ৰেকৰ্ড কৰা হৈছে। KII আৰু ফ কাচ গ্ৰুপ' ডিছকাশ্বনৰ আয়োজন সকলো ঘাট স্থানত বিভিন্ন সামাজিক গোষ্ঠীৰ সৈতে কৰা হৈছে , য ত খিলঞ্জীয়া মানুহ', মহিলা, জীৱিকাৰ গোষ্ঠী , নিৰ্বাচিত প্ৰতিনিধি আৰু অধিকাৰী , গাঁও আৰু ফেৰী চালক উপস্থিত আছিল। এই PAPত পোৱা একাধিক মান্য পৰামৰ্শক এই গাঁথনিত অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছে।

৫.২ দেশৰ নৌকা সেৱাৰ (জীৱনদিঙা আঁচনি) উন্নয়নৰ কাৰণে ইনচেণ্টিভিছেশ্বন স্কিমৰ সম্প্ৰদায় নিৰীক্ষণ

প্ৰস্তাৱিত আঁচনি অনুযায়ী, প্ৰত্যেক জেট্টী/ঘাটত গাঁৱৰ স্থানীয় সম্প্ৰদায়ৰ পৰা AIWT কৰ্মী (*জলসাৰথি*) বা স্বেচ্ছাসেৱক উপস্থিত থাকে, যিসকলে জীৱনদিঙা আঁচনিৰ কাৰ্যকৰীকৰণ নিৰীক্ষণ কৰিব। ভিজিলেন্স বডীয়ে যাত্ৰীসকলৰ সুবিধা , সুৰক্ষা আৰু নিৰাপত্তা সুনিশ্চিত কৰিবৰ কাৰণে ফেৰী টাৰ্মিনেলৰ বাবে মান্য পৰিচালন প্ৰক্ৰিয়া (SOP) পালন কৰা নিৰীক্ষণ কৰিব। তেওঁলোকে যাত্ৰীসকলৰ সুৰক্ষা বা কোনো নৌকা ব্যৱহাৰৰ সৈতে সম্পৰ্কিত আঁচনি / SOPৰ যিকোনো ঘটনা বা পালন নকৰা বা সংশ্লিষ্ট জেট্টী/ঘাটত ন ডাল এজেন্সীয়ে কোনো নাঁৱে সুৰক্ষা মানদণ্ড পালন নকৰাৰ অভিযোগ' কৰিলে সেই বিষয়বোৰৰ প্ৰতিবেদন যুগুত কৰিব।

প্ৰয়োজন সাপেক্ষে অনুসন্ধান আৰু উদ্ধাৰকাৰী দলৰ কৰ্মী হিচাপে কাম কৰিবৰ কাৰণে স্থানীয় সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলকো প্ৰশিক্ষিত আৰু নিয়োজন কৰা হ ব পাৰে। আঁচনি অনুসৰি', প্ৰত্যেক ঘাট/জেট্টীৰ দৈনিক যাত্ৰীৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি ভিজিলেন্স বডীত নিয়োজন কৰিবলগা সদস্যৰ সংখ্যা নিৰ্ধাৰণ কৰা হ ব। সামাজিক অন্তৰ্ভুক্তি', অংশগ্ৰহণ, স্বচ্ছতা আৰু জবাবদিহিতাৰ সামাজিক উন্নয়ন নীতিৰ লক্ষ্য পূৰণ কৰিবলৈ DIWTএ সম্প্ৰদায়ৰ পৰ্যবেক্ষণৰ পদ্ধতি স্পষ্টৰূপত প্ৰতিষ্ঠা কৰিব লাগিব।

৫.৩ 'চিটিজেন চ্চাৰ্টাৰ (Citizen Charter)'

'অসম আভ্যন্তৰীণ জল পৰিবহন'ৰ ৱেবছাইটত প্ৰকাশ কৰা ব যাতে'ক যথাযথভাৱে সংশোধন কৰা হ'নাগৰিকৰ চ্চাৰ্টাৰ' চ্চাৰ্টাৰটোAIWT খণ্ডত সেৱা, অংশগ্ৰহণ, অন্তৰ্ভুক্তি, অভিযোগ সমাধান, স্বচ্ছতা আৰু জবাবদিহিতাৰ মান সম্পৰ্কে ইয়াৰ নাগৰিকৰ প্ৰতি থকা প্ৰতিষ্ঠানৰ প্ৰতিশ্ৰুতি প্ৰতিফলিত হয়।

৫.৪ অভিযোগ সমাধান ব্যৱস্থা (GRM)

অভিযোগবোৰ একাধিক অভিযোগৰ চেনেলৰ মাধ্যমেৰে পঞ্জীয়ন কৰা হ ব পাৰে', যেনে ধৰক হেল্পলাইন, ইমেইল, GRC (কোনো বিভাগীয় স্তৰ বা উচ্চ স্তৰৰ GRC) বা ৱাক-ইন চিঠিৰ দ্বাৰা অথবা প্ৰতিটো প্ৰকল্পৰ স্থান / ঘাটত প্ৰদান কৰা লগবুক বা পৰামৰ্শ বাকচৰ দ্বাৰা। লিংগ আধাৰিত হিংসাৰ (GBV) কাৰণে বিশেষ প্ৰক্ৰিয়া থাকিব য ত'GBV সম্পৰ্কীয় কেছৰ সুৰক্ষিত আৰু নৈতিক দস্তাবেজৰ লগতে গোপনীয় প্ৰতিবেদন থাকিব।

ক্ষেত্ৰটোৰ অভিযোগ সমাধানৰ কাৰণে বিভাগীয় স্তৰৰ অভিযোগ সমাধান কমিটি (GRC) গঠন কৰা হ'ব। সহায়তা প্ৰদানকাৰী এনজিঅ'ৰ দ্বাৰা লিখিত PAPৰ অভিযোগ নিবাৰণৰ কাৰণে GRC লৈ অনা হ'ব। GRC-এ ৭ দিনৰ ভিতৰত অভিযোগৰ সঁহাৰি জনাব। অভিযোগ পোৱা তাৰিখৰ পৰা এমাহৰ (৩০ দিন) ভিতৰত GRC লৈ অনা অভিযোগ সমাধান কৰা হ'ব। GRCৰ সিদ্ধান্ত PAPৰ ক্ষেত্ৰত বাধ্যবাধক নহ'ব , গতিকে GRCৰ সিদ্ধান্ত PAPৰ আদালতলৈ লৈ যোৱাৰ ক্ষেত্ৰত বঞ্চিত কৰিব নোৱাৰিব।

উচ্চতম কৰ্তৃপক্ষক আপীল কৰিব বিচৰা পিটিশ্বনকাৰীয়ে পোনপটীয়াকৈ PMUত GRCক আপীল কৰিব পাৰিব , য ত' প্ৰকল্প নিৰ্দেশক, সামাজিক উন্নয়নৰ বিশেষজ্ঞ , IEC বিশেষজ্ঞ, অন্তৰ্দেশীয় জল পৰিবহন নিয়ামক প্ৰাধিকৰণ , অসমৰ সদস্য, ৰাজহ বিভাগৰ প্ৰতিনিধি আৰু স্বীকৃত এনজিঅ ৰ সদস্য থাকিব। অভিযোগ পোৱাৰ পাছত', PMUত GRC-এ ৭

দিনৰ ভিতৰত পিটিশ্বনকাৰীক প্ৰাপ্তিস্বীকাৰ কৰিব। অভিযোগ পোৱাৰ ৩০ দিনৰ ভিতৰত PMU-এ কেছটো নিষ্পত্তি কৰিব। সমাধান কৰা কেছৰ বিৱৰণ দস্তাবেজ আৰু ৱেবছাইট যোগে প্ৰকাশ কৰা হব।'

ভূমি অধিগ্ৰহণ পুনৰ্বাসন আৰু প্ৰতিষ্ঠাপন নীতি ২০১৫ (ধাৰা ৪৫)ত আছাম ৰাইট টু ফেয়াৰ কম্পেনছেশ্বন এণ্ড ট্ৰান্সপাৰেন্সীৰ নিয়ম অনুযায়ী L.A আৰু R&Rৰ কেছৰ ক্ষেত্ৰত ৰাজ্য চৰকাৰে ক্ষতিপূৰণ পৰিশোধ সম্পৰ্কীয় বিবাদ মীমাংসা কৰিবৰ কাৰণে পুনৰ্বাসন আৰু প্ৰতিষ্ঠাপন কৰ্তৃপক্ষ মনোনীত কৰিব।

৬.১ লিংগ বিকাশ কৌশল (Gender Development Strategy, GDS)

প্ৰকল্পটোৰ কাৰণে লিংগ বিকাশ কৌশলে সামাজিক অন্তৰ্ভুক্তি সুনিশ্চিত কৰিব , যত মহ'িলাক নিজৰ অধিকাৰ প্ৰয়োগ কৰাত সক্ষম বাতাবৰণ পাব আৰু আঁচনিৰ ভিতৰত সুবিধা আৰু সংসাধনত সমান অধিকাৰ পাব। বিশ্ব বেংকৰ দায়িত্বশীল পৰিবহন কৌশলে বিভিন্ন সম্প্ৰদায়ৰ অন্তৰ্দেশীয় জলপথৰ ব্যৱসায়িক সম্ভাৱনা আৰু স্বাৰ্থ য ত তেওঁলোকে' ত' জীৱিকাৰ বাবে নিৰ্ভৰ কৰিব লগা হয় আৰু য তেওঁলোকৰ স্বাস্থ্য, শিক্ষা আৰু সামাজিক সেৱাৰ অধিকাৰ থাকে সেই কথা বুজি পায়। ই অধিক অন্তৰ্ভুক্তিমূলক পৰিবহন উন্নয়ন কৌশলৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ মাত্ৰা হিচাপে মহিলাৰ পৰিবহন সম্পৰ্কীয় আৱশ্যকতা পূৰণ কৰাৰ দিশটো চিহ্নিত কৰে। অন্তৰ্ভুক্তিমূলক আৰু প্ৰভাৱী পৰিবহন বিকাশ কেৱল তেতিয়াহে পোৱা যাব পাৰে যেতিয়া চাহিদা আৰু প্ৰভাৱত এই লিংগ বৈষৰ্মক সঠিক ৰূপত চিনাক্ত কৰা আৰু সম্বোধন কৰা হয়।

৬.২ লিংগ ভিত্তিক হিংসা (Gender Based Violence, GBV)

ৰাজ্যত ঘৰুৱা হিংসা, যৌন উৎপীড়ন/ হাৰাশাস্তি আৰু আনকি ডকাইটিৰ ঘটনাও বৃদ্ধি পাইছে। NCRB ২০১৬ অনুযায়ী, ধাৰা ৪৯৮Aৰ অধীনত অসমক উচ্চ অপৰাধৰ হাৰ ' স্বামী বা তেওঁৰ সম্বন্ধীয় লোকৰ দ্বাৰা কৰা নিষ্ঠুৰতা'(৫৮.৭%) বুলি দেখুওৱা হৈছে। মহিলাই ৰাজহুৱা স্থানত অসুৰক্ষিত অনুভৱ কৰাৰো অভিযোগ আছে, যাৰ ফলত তেওঁলোকৰ গতিশীলতা হ্ৰাস পায়। চেণ্টাৰ ফ'ৰ আৰ্বান ইকুইটীৰ দ্বাৰা ক'ৰা অধ্যয়ন অনুসৰি, গুৱাহাটীত বাস কৰা মহিলাসকলে সহ-যাত্ৰী, চালক বা কনডাক্টৰ পৰা সাধাৰণতে হাৰাশাস্তি পায় , ইয়াৰ শতকৰা হাৰ হৈছে (৪৭ %), মহিলাক অশালীন ব্যৱহাৰ কৰা (১০ %), আৰু পিছফালৰ পৰা কৰা উপদ্ৰৱ (৭ %), ইয়াৰ বেছিভাগেই ৰাজহুৱা পৰিবহনত হোৱা বুলি প্ৰতিবেদিত কৰা হৈছে। ভাৰতত মানৱ অংগৰ সৰবৰাহৰ ক্ষেত্ৰত অসম হৈছে প্ৰমুখ উৎস আৰু ট্ৰানজিট পইণ্ট। ২০১৫ৰ NCRB প্ৰতিবেদন অনুসৰি, অসম সমগ্ৰ দেশৰ ভিতৰতে মানৱ অংগৰ সৰবৰাহৰ সৈতে সম্পৰ্কিত সকলো কেছৰ (১,৪৯৪টা কেছ) লিপিবদ্ধ হৈছে যাৰ শতকৰা হাৰ হৈছে ২১ .৭। নাবালিকা ছোৱালী ক্ৰয়ৰ অধীনত ৩০৮৭টা কেছ আছে (ধাৰা ৩৬৬A IPC), অসমত ১,৩০৩ টা কেছ নথিভুক্ত হৈছে , যিটো হৈছে দেশৰ ভিতৰতে সৰ্বোচ্চ অপৰাধৰ হাৰ (১১.০) *(বিগত বৰ্ষৰ তুলনাত ৫২.৮% বাঢ়িছে)।*

অধ্যয়নৰ পৰা আৰু জনা গৈছে যে বেছিভাগ IWT টাৰ্মিনেল আৰু জলযানত বহা আসনৰ সংখ্যা সীমিত , আৰু অপেক্ষা কৰা স্থানত যথেষ্ট ভীৰ থাকে। খুব কম স্থানতহে পৰিষ্কাৰ শৌচাগাৰ বা খোৱা পানীৰ সুবিধা আছে। IWTত মহিলা আৰু ছোৱালীৰ যৌন উৎপীড়ন ৰোধৰ বাবে সম্ভাব্য ভীৰক সীমিত কৰি পৰ্যাপ্ত আসন আৰু ভালকৈ পোহৰ পৰা স্থান প্ৰদান কৰি পৰিস্থিতি উন্নত কৰিব পাৰি। সকলো টাৰ্মিনেল ভালদৰে পোহৰাই তোলা উচিত আৰু শৌচাগাৰৰ সুবিধা থাকিব

লাগে যাতে সকলো ধৰণৰ মানুহৰ বাবে সুৰক্ষিত আৰু সুলভ হয় , য ত ভিন ভিন লোকৰ সমাৱেশ ঘটে। প্ৰতিটো' টাৰ্মিনেলত জনসাধাৰণৰ অভিযোগৰ কাৰণে এটা সমৰ্পিত হটলাইন, মহিলাৰ হেল্পলাইনৰ নম্বৰৰ ব্যৱস্থা থাকিব লাগে। যৌন উৎপীড়নৰ ঘটনাৰ অভিযোগ কৰিবলৈ উপলব্ধ প্ৰতিক্ৰিয়া প্ৰণালীত সকলো যাত্ৰী , বিশেষভাৱে মহিলা আৰু ছোৱালীক সশক্ত কৰি তোলাটোৱো গুৰুত্বপূৰ্ণ। যিমান পাৰি সিমান বেছি প্ৰতিৰোধক সতৰ্কতা আৰু সংবেদনশীলতাক উৎসাহিত কৰিবৰ কাৰণেও এক নিৰাপদ যাত্ৰাৰ বাতাবৰণত যোগদান কৰিব। লিংগ অন্তৰ্ভুক্তি IWT প্ৰতিবেদনে নিয়মিত ৰূপত সুৰক্ষা অ ডিটৰ আৱশ্যকতাৰ চুপাৰিছ কৰে যি মহিলা আৰু ছোৱালীয়ে'IWT যাত্ৰাত কেনে অনুভৱ কৰে তাৰ দিশবোৰ মূল্যাংকন কৰে। AIWT প্ৰকল্পৰ কাৰণে সংশোধিত GRM প্ৰণালীত GBVৰ কাৰণে বিশেষ প্ৰক্ৰিয়া থাকিব লাগে য ত'GBV কেছৰ সুৰক্ষিত আৰু নৈতিক দস্তাবেজৰ লগতে গোপনীয় প্ৰতিবেদন অন্তৰ্ভুক্ত থাকে। প্ৰকল্প GRMৰ বাহিৰত সমান্তৰাল GRMক উচ্চ বিপদাশংকাজনিত পৰিস্থিতিৰ বাবে যথেষ্ট পৰিমাণে ৱাৰেণ্ট কৰা হব পাৰে।'

লিংগ হিংসাৰ সমস্যাবোৰ গভীৰভাৱে সমাধান কৰা হ ব। এনেকুৱা কৰিবৰ কাৰণে', আভ্যন্তৰীণ অভিযোগ কমিটিৰ প্ৰতিষ্ঠা কৰা হব', কৰ্মস্থানত মহিলাক যৌন উৎপীড়ন (প্ৰতিৰোধ, নিষেধাজ্ঞা আৰু নিবাৰণ) আইন ২০১৩ অনুযায়ী PIU আৰু PMUত ক্ষমতা গঠন সজাগতাৰ সৃষ্টি কৰা হ ব', যাৰ উদ্দেশ্য বিভিন্ন কৰ্মস্থানত হোৱা যৌন উৎপীড়ন প্ৰতিৰোধ কৰা।

সুৰক্ষিত আৰু দক্ষ IWT সুবিধাসমূহৰ অনুপস্থিতিত কেৱল মহিলাৰ গতিশীলতা সীমাবদ্ধ কৰাৰ লগতে আৰ্থিক কাৰ্যকলাপত তেওঁলোকৰ অংশগ্ৰহণত প্ৰভাৱ পেলায় য ত প্ৰমুখ উৎপাদনশীল সম'্পত্তিলৈকে প্ৰৱেশাধিকাৰ আৰু নিয়ন্ত্ৰণ থাকে। ইয়াৰ বাদে , মহিলা আৰু ব্যৱসায়ীৰ সহায়ক সুবিধাৰ অভাৱৰ কাৰণে ফেৰীৰ পৰা কেঁচামাল পৰিবহন কৰাটো বিপদজনক হয়। মহিলা ব্যৱসায়ীক IWT ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ উৎসাহিত কৰিবলৈ কিছুমান উপায় যেনে ধৰক টাৰ্মিনেলৰ কাৰণে উপযুক্ত এপ্ৰ ড'চ ৰ', বিশ্ৰাম কোঠাৰ সুবিধা, সুবিধাজনক নৌকাচালনৰ সময়সূচী, মূল্য নিৰ্ধাৰণ নিয়ম আৰু সঞ্চয়াগাৰৰ সুবিধা , যিখিনি ব্যৱসায় সামগ্ৰী সঞ্চয় কৰিবৰ কাৰণে আছে , লগতে আনকো প্ৰকল্পৰ ডিজাইনত অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হ ব পাৰে। তেনেধৰণৰ পদক্ষেপে'IWT লিংগ অন্তৰ্ভুক্তি নিশ্চিত কৰিব আৰু মহিলাৰ অংশগ্ৰহণক উৎসাহিত কৰিব পাৰে।

এই ধৰণৰ সকলো প্ৰকাৰৰ লিংগ বিষয়ক সমস্যাক গুৰুত্ব প্ৰদান কৰি এই প্ৰকল্পটো কাৰ্যকৰীকৰণ কৰিবৰ কাৰণে এটা জেণ্ডাৰ একশ্বন প্লেন প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। এই প্ৰকল্পই বিভিন্ন কাৰ্যকলাপৰ মাধ্যমেৰে বিভিন্ন লিংগ সম্পৰ্কিত বিষয়বোৰৰ সৈতে মোকাবিলা কৰিব বিচাৰে, প্ৰকল্প কাৰ্যকৰীকৰণৰ কাৰণে প্ৰকল্পটোত লিংগ বৈষম্যৰ হ্ৰাস কৰা দিশত অগ্ৰগতি লাভ কৰিবলৈ সূচকসহ বিভিন্ন কাৰ্যকৰীকৰণ সংস্থাসমূহৰ ভূমিকা উল্লেখ কৰে।

খিলঞ্জীয়া লোকৰ উন্নয়নৰ পৰিকাঠামো : অসমত যথেষ্ট সংখ্যক ST জনসংখ্যা আছে। খিলঞ্জীয়া লোকসকলৰ 'মূলসুঁতি' সমাজৰ পৰা পৃথক সামাজিক আৰু সাংস্কৃতিক পৰিচয় আছে যি তেওঁলোকৰ বিকাশ প্ৰক্ৰিয়াৰ দিশত নজৰ দিয়াত বা অবহেলিত কৰে। প্ৰকল্পৰ স্থানৰ প্ৰসংগত , ST যিসকলৰ বসবাস কৰাৰ আধুনিক মাধ্যম নাই , সেইসকলৰ স্বতন্ত্ৰ সংস্কৃতিৰ লগতে সামাজিক-অৰ্থনৈতিক ক্ষেত্ৰত পিছপৰা দিশটো লক্ষ্য কৰি খিলঞ্জীয়া হিচাপে চিহ্নিত কৰা হয়।

প্ৰকল্পৰ কামে প্ৰকল্পৰ স্থানৰ ভিতৰত বাস কৰা ST পৰিয়ালৰ ওপৰত বিভিন্ন প্ৰভাৱ পেলাব পাৰে। আগতীয়াকৈ চিনাক্ত কৰা ঘাটৰ SIA য়ে কৈছে যে STৰ ওপৰত পোনপটীয়া প্ৰভাৱ পৰিব। IPDFৰ উদ্দেশ্য হৈছে এই প্ৰকল্পৰ অধীনত নিৰ্বাচন আৰু উপ-প্ৰকল্প তৈয়াৰ কৰা য ত'STৰ ওপৰত পৰা প্ৰভাৱ চিনাক্ত কৰিব পাৰি। IPত WBৰ OP/BP ৪.১০ অনুযায়ী পৰিকাঠামো তৈয়াৰ কৰা হয়। IPDFৰ মুখ্য উদ্দেশ্যই এইটো সুনিশ্চিত কৰিব লাগিব যে প্ৰকল্পৰ কাম -কাজে STৰ ওপৰত প্ৰতিকূল প্ৰভাৱ নেপেলায় আৰু তেওঁলোকে সংস্কৃতিৰ লগতে সামঞ্জস্যপূৰ্ণ সামাজিক আৰু অৰ্থনৈতিক সুবিধা পায়। গাঁথনি প্ৰয়োগ কৰা হ ব আৰু উপ'-প্ৰকল্পৰ এলেকাত ST আছেনে নাই সেয়া নিৰ্ধাৰণ কৰিবৰ কাৰণে আৰু ৰাজহুৱা কাম আৰু কাৰ্যকৰীকৰণ প্ৰক্ৰিয়াসমূহত তেওঁলোকৰ অংশগ্ৰহণ নিশ্চিত কৰিবৰ কাৰণে সমগ্ৰ উপ -প্ৰকল্প আৰু তাৰ অৱস্থান আৰু ঠাই ধ্যান সহকাৰে নিৰ্বাচন কৰা হ ব। সম্প্ৰদায়ৰ নেতৃবৃন্দ আৰু স্থানীয় কৰ্তৃপক্ষৰ সহায়ত'ST চিনাক্ত কৰা হব। স্ক্ৰীনিঙৰ ফলাফলে প্ৰস্তাৱিত উপ'-প্ৰকল্পৰ প্ৰভাৱিত অঞ্চলৰ ST পৰিয়ালৰ উপস্থিতি সূচায়, সেই স্থানৰ কাৰণে সামাজিক প্ৰভাৱৰ মূল্যায়ন আৰু IPDP গ্ৰহণ কৰা হব।'

৭.১ খিলঞ্জীয়া লোকৰ উন্নয়নৰ গাঁথনি

খিলঞ্জীয়া লোকৰ বিকাশৰ ক্ষেত্ৰত বিশ্ব বেংকৰ নীতি প্ৰভাৱিত জনসংখ্যাৰ সৈতে মুক্ত , পূৰ্ববৰ্তী আৰু জ্ঞাত পৰামৰ্শৰ মাধ্যমেৰে জ্ঞাত আৰু অংশগ্ৰহণমূলক সিদ্ধান্ত লোৱাৰ প্ৰয়োজনীয়তাৰ ওপৰত জোৰ দিয়া হয়। FPICৰ দুটা উদ্দেশ্য আছে: (i) প্ৰস্তাৱিত প্ৰকল্প সম্পৰ্কে বিস্তাৰিত প্ৰচাৰ , সম্প্ৰদায়ৰ ওপৰত তাৰ প্ৰতিকূল আৰু অনুকূল প্ৰভাৱ ; আৰু (ii) উপযুক্ত উপ -প্ৰকল্প হস্তক্ষেপৰ সৈতে খিলঞ্জীয়া পৰিয়ালক একত্ৰিত কৰা। এইটো সুনিশ্চিত কৰাতো গুৰুত্বপূৰ্ণ যে জনজাতীয় লোকৰ জনসংখ্যাক তেওঁলোকৰ সাংস্কৃতিক পৰিচয়ৰ ওপৰত প্ৰকল্পৰ প্ৰতিকূল প্ৰভাৱৰ বিপক্ষে পৰ্যাপ্ত সুৰক্ষা পোৱা। প্ৰকল্পৰ অধীনস্থ অগ্ৰাধিকাৰপ্ৰাপ্ত টাৰ্মিনেল (পৰ্যায়- ১ আৰু ২)ৰ কাৰণে SIA অধ্যয়ন আৰু ছাইট বিশিষ্ট IPDP প্ৰস্তুত কৰোঁতেt:

প্ৰকল্পৰ ভিতৰত প্ৰভাৱিত আদিবাসী সম্প্ৰদায়ক প্ৰতিকূল বিপদাশংকাৰ পৰা হাত সাৰিবলৈ , হ্ৰাস কৰিবলৈ বা কমাবলৈ নিম্নলিখিত কৌশল অৱলম্বন কৰা হব':

স্তৰ	প্ৰক্ৰিয়া	কাম-কাজ আৰু ফলাফল
প্ৰস্তুতি	অংশগ্ৰহণকাৰীৰ গ্ৰামীণ মূল্যায়ন (PRA) ব্যায়ামৰ মাধ্যমেৰে প্ৰকল্পৰ কাম-কাজ সম্পৰ্কিত উদ্বেগ/সমস্যা চিনাক্ত কৰক	সামাজিক স্ক্ৰীনিং আৰু স্ক পিং প্ৰক্ৰিয়া চলি'থকাৰ সময়ত সমস্যাসমূহৰ তালিকা প্ৰস্তুত কৰা
	গাওঁৰ স্তৰত বিনামূলীয়া , আগৰ, সূচীত পৰামৰ্শৰ কাৰণে স্বায়ত্ব জিলা পৰিষদ/গাঁও পঞ্চায়তৰ সৈতে যোগাযোগ কৰক	প্ৰকল্পটোৰ ওপৰত তথ্য প্ৰচাৰ আৰু প্ৰকল্প বাস্তবায়ন আঁচনি ৭ ফেব্ৰুৱাৰীত আয়োজিত গাঁথনিৰ সংক্ষিপ্ত বিৱৰণ
	প্ৰকল্পৰ কাম -কাজ আৰু লাভালাভৰ বিষয়ে অৱগত কৰিবলৈ STৰ সৈতে আলোচনা আয়োজন কৰক	SIA চলি থকাৰ সময়ত মাজুলিত অনুষ্ঠিত ষ্টেকহ ল্ডাৰৰ পৰামৰ্শ' আৰুFGD।
	বাধাপ্ৰাপ্ত মুখ্য এলেকাবোৰ চিনাক্ত কৰক যিবোৰ প্ৰকল্পটোৰ জৰিয়তে উন্নত কৰিব পাৰি আৰু আদিবাসীৰ উন্নয়নৰ কাৰণে বিতং আঁচনি বিকাশ কৰিব পাৰি	বাধাপ্ৰাপ্ত এলেকাৰ তালিকা পৰামৰ্শ আৰু হস্তাক্ষৰ কৰা মিনিটৰ সংখ্যা বিশেষভাৱে আদিবাসীসকলৰ উন্নয়নৰ লক্ষ্যৰে নিৰ্দিষ্ট IPDP তালিকাৰ বিপদাশংকা আৰু প্ৰশমনৰ ব্যৱস্থা তৈয়াৰ কৰক

স্তৰ	প্ৰক্ৰিয়া	কাম-কাজ আৰু ফলাফল
কাৰ্যকৰীকৰণ	SC/ST PAFৰ কাৰণে এবাৰৰ অতিৰিক্ত বিত্তীয় সহায়তা ৫০ ,০০০ টকা যিখিনি বিতাড়িত আৰু প্ৰকল্পৰ কাৰণে স্থানান্তৰ কৰাৰ প্ৰয়োজন।	লাভা-লাভ পোৱা PAFৰ সংখ্যাৰ তালিকা।
	প্ৰকৃত নিৰ্মাণ কাৰ্যৰ কাৰণে আদিবাসী সম্প্ৰদায়ৰ সদস্য নিয়োগ	নিযুক্ত STৰ সংখ্যা
অপাৰেশ্বন	পৰ্যটনক আকৰ্ষণ কৰিবলৈ আৰু প্ৰচাৰ কৰিবলৈ টাৰ্মিনেল আৰু ফেৰী সেৱাৰ উন্নয়ন আদিবাসী সম্প্ৰদায়ৰ সৈতে মুক্তভাৱে আগতীয়া আৰু সূচীত পৰামৰ্শ।	ঐতিহাসিক স্থল, ক্ষেত্ৰ, সংগ্ৰহালয়, ফেৰী ব্যৱহাৰ কৰা অন্যান্য ঐতিহ্য আকৰ্ষণ পৰ্যটকৰ %
	ST/SC আৰু অন্য দুৰ্বল গোষ্ঠীৰ ক্ষমতা নিৰ্মাণ আৰু প্ৰতিষ্ঠানমূলক সবলীকৰণৰ কাৰণে দক্ষতা বিকাশ।	প্ৰস্তুত কৰিবলগা প্ৰশিক্ষণ কেলেণ্ডাৰ প্ৰশিক্ষণৰ সংখ্যা প্ৰশিক্ষিত আদিবাসী সদস্যৰ সংখ্যা
	প্ৰাসংগিক উপ প্ৰকল্পৰ কাম-কাজত STৰ কাৰণে কৰ্মসংস্থান সৃষ্টি	প্ৰকল্পৰ অধীনস্থ বিভিন্ন কাম-কাজত নিযুক্ত STৰ সংখ্যা
	দক্ষতা বৃদ্ধি আৰু ফেৰী সেৱা (জীৱনদিঙা আঁচনি) উন্নয়নৰ প্ৰধান চৰকাৰী আঁচনিসমূহৰ সৈতে সংযোগ স্থাপন কৰাত সহায় কৰক।	জীৱনদিঙা আঁচনি বা অনুৰূপ অনুপ্ৰেৰণামূলক আঁচনিৰ সুবিধাৰ STৰ সংখ্যা।
GRM	GRCত ষষ্ঠ অনুসূচীৰ অঞ্চলত ADCৰ সদস্য অন্তৰ্ভুক্ত কৰা , R&R আৰু ভূমি সম্পৰ্কীয় বিবাদক সম্বোধন কৰা।	ST অঞ্চলৰ অভিযোগৰ সংখ্যাক অগ্ৰসৰ কৰি সম্বোধন কৰা হৈছে।

৭.২ IPPৰ বাবে GRM; অভিযোগ নিৰ্মূল পদ্ধতি মুখ্য অধ্যায়ত উল্লেখিতখিনিৰ সৈতে সমান হ'ব য'ত ষষ্ঠ অনুসূচীৰ অঞ্চলত প্ৰকল্পত বিনিয়োগৰ কাৰণে GRCত স্বায়ত্ব শাসিত জিলা পৰিষদৰ এজন সদস্যক অন্তৰ্ভুক্ত কৰিবৰ কাৰণে আৰু এবাৰ জোৰ দিয়া হ'ব।

৮.১ পুনৰ্বাসন নীতিৰ পৰিকাঠামো (RPF)

RPFৰ প্ৰধান উদ্দেশ্য হৈছে পুনৰ্বাসন সিদ্ধান্ত , যোগ্যতাৰ মানদণ্ড, ক্ষতিপূৰণ পোৱা আৰু ভূমি অধিগ্ৰহণৰ কাৰণে প্ৰতিষ্ঠানমূলক ব্যৱস্থা, সম্পত্তিৰ হানি, আৰু সৰ্বসাধাৰণৰ পুনৰ্বাসৰ কাৰণে স্পষ্ট কৰা হয় যিখিনি প্ৰকল্প কাৰ্যকৰীকৰণৰ সময়ত আৱশ্যক হ'ব পাৰে।

বিশেষভাৱে সক্ষম, মহিলা, শিশু, বয়স্ক আৰু দুৰ্ব্বল লোকৰ (উপাদান ৩) বাবে পথৰ ব্যৱহাৰ, টাৰ্মিনেল নিৰ্মাণ আৰু অন্যান্য সা-সুবিধাৰ দৰে টাৰ্মিনেল আৰু আনুষ্ঠানিক গাঁথনিৰ নিৰ্মাণৰ বাবে আৰ. পি. এফ. (RPF) প্ৰস্তুত কৰা হৈছে।

চিহ্নিত কৰা ৫টা অগ্ৰাধিকাৰপ্ৰাপ্ত টাৰ্মিনেলৰ ভিতৰত আছে গুৱাহাটী গেটৱে ঘাট উত্তৰ গুৱাহাটী আৰু অফলামুখ, এই ৩টা অগ্ৰাধিকাৰপ্ৰাপ্ত টাৰ্মিনেলৰ কাৰণে স্থান চিনাক্তকৰণ আৰু পৰিকল্পনা সম্পূৰ্ণ কৰা হৈছে। বাকী থকা দুটা অগ্ৰাধিকাৰপ্ৰাপ্ত স্থান, কমলাবাৰী আৰু নিমাতি ঘাট এতিয়াও চূড়ান্তকৰণৰ বাবে বিবেচনাধীন হৈ আছে। কম্প'নেণ্ট ৩ (খ)ৰ অন্তৰ্গত অন্য টাৰ্মিনেল ছাইটৰ অৱস্থান যিটো প্ৰকল্পৰ দুটা পৰ্যায়ত কৰা হ'ব .. সেয়েহে, RPFৰ উদ্দেশ্য পুনৰ্বাসন সিদ্ধান্ত আৰু ক্ষতিপূৰণ দিয়াৰ লগতে প্ৰতিষ্ঠানমূলক ব্যৱস্থাসমূহক স্পষ্ট কৰা , যাক প্ৰকল্পৰ দুটা পৰ্যায় চলি থাকোঁতে যিকোনো উপ-প্ৰকল্পত প্ৰয়োগ কৰা উচিত।

এই প্ৰকল্পটোৰ বাবে বেচৰকাৰী ভূমি অধিগ্ৰহণ, যদি প্ৰয়োজন হয় তেন্তে ৰাইট টু ফেয়াৰ কম্পেনছেশ্বন আৰু স্বচ্ছ ভূমি অধিগ্ৰহণ আৰু পুনৰ্বাসন আৰু প্ৰতিস্থাপন (RFCTLAR&R) আইন, ২০১৩ আৰু অসম LARR নীতি, ২০১৫ৰ ভিত্তিত

সম্পূৰ্ণ কৰা হ'ব। RFCTLARR আইন অনুযায়ী, এই প্ৰকল্পৰ অধীনত হাছিল কৰিবলগা যিকোনো বেচৰকাৰী ভূমিৰ বাবে ৰাজ্যৰ ৰাজহ বিভাগৰ হাতত দায়িত্ব থাকিব।

৮.২ RPFৰ উদ্দেশ্য

বিশ্ব বেংকৰ পৰিচালন নীতিৰ ওপৰত অনৈচ্ছিক পুনৰ্বাসন (OP ৪.১২) আৰু প্ৰাসংগিক ৰাজ্যৰ আইন (RFCTLARR, ২০১৩ আৰু অসম LARR নীতি, ২০১৫) অনুসৰি RPF উদ্দেশ্যৰ কাৰণে প্ৰস্তুত কৰা হৈছে:

- প্ৰতিকূল প্ৰভাৱ এৰিবলৈ বা কমাই আনিবলৈ আৰু প্ৰকল্পটোৰ বিকাশৰ কাৰণে পুনৰ্বাসন কাৰ্যকলাপ ধাৰণ কৰি সম্পাদন কৰক।
- প্ৰভাৱিত ব্যক্তিক পুনৰ্বাসন প্ৰক্ৰিয়াৰ ডিজাইন আৰু কাৰ্যকৰীকৰণত অংশগ্ৰহণ কৰিবলৈ সুবিধা দিয়ক।
- প্ৰভাৱিত ব্যক্তিসকলক তেওঁলোকৰ জীৱিকা আৰু জীৱন স্তৰ উন্নত কৰাৰ প্ৰচেষ্টাত সহায় কৰক বা কমেও তেওঁলোকক আগতীয়া প্ৰকল্পৰ স্তৰ পুনঃস্থাপন কৰিবলৈ দিয়ক।
- RAPৰ সৈতে খিলঞ্জীয়া লোকসকলৰ বিকাশৰ পৰিকল্পনা বিকশিত কৰক। ভূমিৰ কাৰণে ভূমি সকলো ক্ষেত্ৰতে এটা বিকল্প।